

**ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ,
РЕЛІГІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА**

Випуск двадцять п'ятий

**Література
до знаменних і пам'ятних
дат Тернопільщини
на 2015 рік**

Бібліографічний покажчик

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан
2014

УДК 050.9
ББК 92.5(4УкрТер)
Л 64

Укладач *М. Пайонк, завідувачка відділу красназвочої літератури та бібліографії Тернопільської ОУНБ*
Редактори *О. Раскіна, Г. Жовтко*
Керівник проекту та науковий редактор *В. Вітенко, директор Тернопільської ОУНБ, заслужений працівник культури України*
Комп'ютерний набір та верстка *С. Стахурська, завідувач канцелярії*

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека висловлює щиру подяку видавництву «Навчальна книга — Богдан» й особисто його директорові Будному Богданові Євгеновичу, доктору педагогічних наук, професорові

Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини
Л 64 на 2015 рік : бібліогр. покажч. Вип. 25 / департамент культури, релігій та національностей Терноп. облдержадмін., Терноп. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. М. Пайонк ; кер. проекту та наук. ред. В. Вітенко ; ред.: О. Раскіна, Г. Жовтко. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. — 144 с.

ISBN 978-966-10-4084-6

Видання містить інформацію про пам'ятні події краю та його видатних людей.

Посібник слугуватиме науковцям, освітянам, красназвцям, студентству, культурно-освітнім працівникам, широкому загалу користувачів.

УДК 050.9
ББК 92.5(4УкрТер)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

© Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека, 2014
© Навчальна книга — Богдан, 2014

ISBN 978-966-10-4084-6

Від упорядника

«Література до знаменних і пам'ятних дат Тернопільщини» видається Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою з 1991 року щорічно. Мета цього посібника — надати представникам державних структур, бібліотекарям, викладачам навчальних закладів, учителям, краєзнавцям, журналістам, студентам, а також усім, хто небайдужий до історії краю, його сьогодення, довідковий матеріал про важливі події в історії області, ювілеї уродженців краю й видатних діячів, які життям та діяльністю пов'язані з Тернопільщиною, і дати можливість спланувати свою роботу на наступний рік.

Посібник розпочинає перелік основних ювілейних і пам'ятних дат року. Далі подається інформація про імена та події, що не увійшли до основного списку.

Основні ювілейні дати систематизовано за хронологічною послідовністю, зокрема подається число, місяць, найменування події, текстова довідка та рекомендаційний список літератури, а в персоналіях — за алфавітом. Дати подано за новим стилем, з друкованих джерел, при цьому перевага надавалась інформації з енциклопедичних видань, зокрема «Тернопільського енциклопедичного словника». Полегшить користування бібліографією «Іменний покажчик» та «Покажчик назв».

Бібліографічний опис і скорочення здійснено відповідно до стандартів України в бібліотечній справі.

Перелік дат і ювілеїв неповний. Добір матеріалу до посібника закінчено в червні 2014 року.

Розширити коло літератури цієї тематики допоможуть видання: «Література про Тернопільську область за ... рік», краєзнавчі бібліографічні покажчики, списки та попереджувальні довідки, видані Тернопільською обласною універсальною науковою бібліотекою раніше, зведений краєзнавчий каталог, електронний краєзнавчий каталог.

Електронний варіант посібника розміщено в мережі інтернет за адресою: www.library.te.ua, у розділах «Видання бібліотеки» та «Календар знаменних дат».

Радимо використати пропонований довідник для вшанування видатних земляків, відзначення дат, які стосуються історії та культури певного району.

Висловлюємо щиру подяку за надання окремих матеріалів:

Безкоровайному Є. І. — журналісту, поетові, голові ТОО Національної спілки письменників України;

Гуцалу П. З. — кандидатів історичних наук, доценту Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка;

Табачуку О. Ф. — заслуженому працівникові культури УРСР;

Чистуху В. Я. — учителеві-методисту Завалівської загальноосвітньої школи I—III ступенів Підгаєцького району;

бібліографам Збарзької та Чортківської ЦБС.

Ваші поради, зауваження та пропозиції щодо даного випуску просимо надсилати на адресу Тернопільської ОУНБ: бульвар Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001; e-mail: admin@library.te.ua; тел. (0352) 52-72-70.

Знаменні та пам'ятні дати Тернопільщини на 2015 рік

СІЧЕНЬ

- 5 — 75 років із часу заснування Чортківського педагогічного училища імені Олександра Барвінського (5.01.1940)
- 7 — 70 років від дня народження Богдана Олексійовича Грабовського (7.01.1945) — журналіста, письменника, громадського діяча
- 7 — 60 років від дня народження Анатолія Олександровича Сивирини (7.01.1955—16.03.2011) — письменника, правознавця
- 14 — 100 років від дня народження Богдана Антківа (14.01.1915—22.12.1998) — актора, композитора й диригента, заслуженого артиста УРСР
- 20 — 70 років від дня народження Богдана Михайловича Іваноньківа (20.01.1945) — діяча культури, диригента, заслуженого артиста України
- 27 — 100 років від дня народження Якова Гніздовського (27.01.1915—8.11.1985) — українського графіка, живописця, кераміста, мистецтвознавця
— 75 років тому засновано Тернопільську обласну бібліотеку для дітей (27.01.1940)

ЛЮТИЙ

- 8 — 25 років із часу створення природного заповідника «Медобори» (8.02.1990)

БЕРЕЗЕНЬ

- 10 — 75 років від дня народження Ігоря Микитовича Дуди (10.03.1940) — мистецтвознавця, педагога, заслуженого працівника культури України

КВІТЕНЬ

- 12 — 125 років від дня народження Юхима Ваврового-Виливчука (12.04.1890—3.12.1970) — українського поета
- 15 — 75 років із часу заснування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (15.04.1940)

ТРАВЕНЬ

- 9 — 70 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр. (9.05.1945)
- 10 — 50 років від дня народження Олексія Михайловича Волкова (10.05.1965) — письменника, лікаря
- 12 — 150 років від дня народження Софії Окуневської (12.05.1865—25.02.1926) — першої жінки-лікаря в Галичині

- 25 (26) — 170 років від дня народження Володислава Федоровича (25(26).05.1845 — 22.12.1917) — публіциста, культурно-просвітницького, громадсько-політичного діяча, мецената
- 29 — 60 років від дня народження Жанни Андріївни Юзви (29.05.1955) — письменниці, педагога

ЧЕРВЕНЬ

- 1 — 60 років від дня народження Йосипа Дмитровича Свіжака (1.06.1955) — поета, перекладача
- 10 — 60 років від дня народження Ольги Йосифівни Тракало (10.06.1955) — бібліотекаря, громадської діячки, заслуженого працівника культури України
- 15 — 75 років із часу заснування Кременецького медичного училища імені Арсена Річинського (15.06.1940)

ЛИПЕНЬ

- 28 — 60 років від дня народження Лесі Іванівни Романчук (28.07.1955) — лікарка, письменниці, громадської діячки

СЕРПЕНЬ

- 8 — 75 років від дня народження Марти Михайлівни Подкович (8.08.1940) — музикознавця, театрознавця, педагога, громадської діячки, заслуженого працівника культури України
- 10 — 60 років від дня народження Івана Васильовича Потія (10.08.1955) — поета, публіциста, громадського діяча
- 26 — 60 років від дня народження Ірини Володимирівни Дем'янової (26.08.1955) — письменниці, краєзнавця, редактора
- 28 — 250 років від дня народження Тадеуша Чацького (28.08.1765—8.02.1813) — польського вченого, засновника Кременецького ліцею

ВЕРЕСЕНЬ

- 1 — 75 років від дня заснування Теребовлянського вищого училища культури (1.09.1940)
- 3 — 100 років від дня народження Миколи Матерського (3.09.1915—30.03.2006) — диригента, фольклориста
- 15 — 75 років від дня народження Василя Ільковича Ярмуша (15.09.1940—22.09.1976) — українського поета
- 16 — 125 років від дня народження Михайла Осінчука (16.09.1890—13.02.1969) — українського живописця та графіка

ЖОВТЕНЬ

- 2 — 150 років від дня народження Дениса Січинського (2.10.1865—26.05.1909) — українського композитора, диригента й музичного діяча

- 5 — 60 років від дня народження Богдана Олексійовича Андруска (5.10.1955) — поета, публіциста, громадського діяча
- 8 — 90 років від дня народження Степана Ільковича Стельмашука (8.10.1925—5.01.2011) — хорового диригента, фольклориста, педагога
- 18 — 100 років із дня заснування «Тернопільських театральних вечорів» (18.10.1915)
- 21 — 100 років від дня народження Анатолія Малевича (21.10.1915—9.06.1997) — краєзнавця
- 22 — 90 років від дня народження Петра Костьовича Медведика (22.10.1925—2.12.2006) — краєзнавця, літературознавця, фольклориста, етнографа, бібліографа, мистецтвознавця
- 30 — 225 років від дня народження Кароля-Юзефа Ліпінського (30.10.1790—16.12.1861) — польського скрипаля, композитора

ГРУДЕНЬ

- 12 — 125 років від дня народження Казімежа Айдукевича (12.12.1890—12.04.1963) — польського логіка й філософа, дійсного члена Польської АН
- 18 — 100 років від дня народження Миколи Маліборського (18.12.1915—2.02.2011) — композитора, музикознавця, педагога, хорового диригента

- 200 років від дня народження Івана Борискевича (1815—30.01.1892) — громадсько-політичного діяча, адвоката
- 200 років від дня народження Степана Качали (1815—10.11.1888) — видатного громадсько-політичного діяча, письменника, публіциста, фундатора, мецената, священика

- 775 років із часу явлення Чудотворної ікони Матері Божої в Зарваниці (1240)
- 775 років із часу заснування Почаївської Свято-Успенської лаври (1240)
- 225 років із часу видання в Почаєві «Богогласника» (1790)

Міста-ювіляри

- 675 років із часу заснування міста Заліщиків (1340)
- 575 років із часу заснування міста Козової (1440)
- 475 років із часу заснування міста Тернополя (1540)

Перелік дат, які не увійшли до основного списку

***11 січня 1870 р.** у с. Милошевичах, нині Пустомитівського району Львівської області, народився педагог, звичайний член НТШ, професор гімназії в м. Бучачі, член комісаріату Бучацького повіту в період ЗУНР **Василь Винар**.

Помер 27 січня 1924 р. у м. Бучачі.

12 січня 1930 р. у м. Чернівцях народився культурно-освітній діяч **Юліан Георгійович Кройтор**. Заслужений працівник культури УРСР.

Засновник і директор (до 1997 р.) обласного театру ляльок (нині театр актора і ляльки). Співорганізатор та режисер перших на Тернопільщині свят пісні, музики й танцю, творчих звітів, масових культурно-мистецьких заходів. Автор книги спогадів «Півстоліття у культурі тернопільській», упорядник книги «Василь Зуляк — людина і митець».

***19 січня 1890 р.** у с. Звинячі, нині Чортківського району, народився адвокат, доктор права, заступник комісара Чортківського повіту в період ЗУНР **Іван Гринчишин**.

Помер 15 жовтня 1934 р. у м. Чорткові. Похований у родинному селі.

19 січня 1990 р. у м. Тернополі засновано **товариство «Лемківщина»**.

20 січня 1860 р. у с. Звинячі, нині Чортківського району, народився поет **Іван Збура**.

З 1898 р. жив у Канаді, був першим українським поетом у цій країні.

Помер 28 жовтня 1940 р. Похований у м. Ламонті (Канада).

Січень 1940 р. — розпочала свою роботу **Підгаєцька районна бібліотека**.

***2 лютого 1885 р.** у с. Постолівці, нині Гусятинського району, народився доктор медицини, лікар-сотник і комендант шпиталю УГА, референт санітарного відділу державного секретаріату військових справ ЗУНР **Євген Гайдукевич**.

Помер від тифу 7 січня 1920 р. у м. Жмеринці, нині Вінницької області.

2 лютого 1930 р. у с. Денисові Козівського району народився український літературознавець, красзнавець, фольклорист, перший лауреат премії ім. І. Блажкевич, автор понад двох тисяч статей **Володимир Хома**.

Помер 6 березня 2005 р. у с. Купчинцях Козівського району.

3 лютого 1955 р. у с. Ниді Надимського району Тюменської області народилася завідувачка бібліотеки-філіалу с. Синькова Заліщицького

району **Ольга Петрівна Боднар**. Заслужений працівник культури України.

***4 лютого 1880 р.** у с. Забойках, нині Тернопільського району, народився інженер-хімік, підприємець, громадсько-політичний діяч, делегат УНРади ЗУНР **Григорій Маріяш**.

Помер 4 листопада 1954 р. у м. Любеку (Німеччина).

***8 лютого 1895 р.** у м. Скалаті, нині Підволочиського району, народився доктор філософії, педагог, психолог, соціолог, громадсько-освітній діяч, делегат УНРади ЗУНР, учасник Акту Злуки й делегат Трудового конгресу України в січні 1919 р. у м. Києві **Олександр Кульчицький**.

Помер 30 квітня 1980 р. у м. Марселі (Франція).

8 лютого 1915 р. у с. Криволуці Чортківського району народився громадсько-політичний діяч, журналіст, письменник, редактор **Василь Дідюк**.

Автор понад тисячі статей, віршів, нарисів, оповідань, рецензій, репортажів у пресі, календарях, альманахах.

Помер 15 вересня 2003 р. у м. Торонто (Канада).

***9 лютого 1875 р.** у с. Вибудові, нині Козівського району, народився скульптор, яскравий представник стилю арт-деко, один із засновників віденської школи малої бронзи, художник **Петро Терещук**.

Помер 14 серпня 1963 р. у м. Відні (Австрія).

***15 лютого 1880 р.** у с. Рашкові, нині Городенківського району Івано-Франківської області, народився педагог, доктор філософії, звичайний член НТШ, професор гімназії в м. Бережанах, заступник комісара Бережанського повіту в період ЗУНР **Сидір Ілюк**.

Помер від тифу 1 серпня 1919 р. у м. Кам'янці-Подільському, нині Хмельницької області.

16 лютого 1980 р. засновано **Тернопільську обласну бібліотеку для юнацтва** (тепер обласна бібліотека для молоді).

У книгозбірні — 8 відділів, 3 сектори. З 2001 р. функціонує інтернет-центр.

Фонд бібліотеки — універсальний, нараховує понад 120 тис. примірників документів із різних галузей знань.

Діють творчі програми: театр книги «Діалог», літературно-мистецька вітальня «Зустрічі без прощань», картинна галерея; програма «Обласна бібліотека для молоді — читачам з обмеженими можливостями», а також психологічна консультація «Магнолія».

***25 лютого 1875 р.** у с. Зарваниці, нині Теребовлянського району, народився адвокат, доктор права, громадсько-політичний і державний

діяч, співробітник державного секретаріату зовнішніх справ ЗУНР, заступник голови дипломатичної місії УНР у м. Лондоні (Велика Британія), посол сейму Польщі **Ярослав Олесницький**.

Помер 15 липня 1933 р. у м. Золочеві Львівської області.

26 лютого 1875 р. у с. Угрині, нині Чортківського району, народився громадсько-політичний діяч **Тимотей Починок**.

Помер 3 листопада 1962 р. у м. Детройті (США).

7 березня 1890 р. у с. Носові, нині Підгаєцького району, народився педагог, астроном, перекладач, доктор філософії **Федір (Теодор) Гула**.

Навчався в Бережанській гімназії та Львівському університеті. Викладав в українській гімназії м. Белза (нині Львівська область).

Під час Першої світової війни воював в австрійській армії на Італійському фронті. Докторську дисертацію захистив у м. Празі (Чехія), де згодом працював професором української гімназії та доцентом астрономії Українського педагогічного інституту ім. М. Драгоманова.

Автор підручників «Теорія векторів» і «Сферична астрономія». Відкрив малу планету (астероїд), що названо його іменем.

Перекладав українською мовою західноєвропейську поезію, писав вірші. Учителював у м. Городенці (нині Івано-Франківська область), був завідувачем астрономічної обсерваторії Львівського університету.

У 1945 р. повернувся до родинного села. Працював у Завалівській та Підгаєцькій середніх школах.

Помер 29 липня 1953 р. у рідному селі.

***8 березня 1885 р.** у с. Чернихівцях, нині Збарзького району, народився педагог, доктор філософії, громадсько-освітній діяч, співробітник державного секретаріату військових справ ЗУНР, старшина УГА, професор і директор Львівської академічної гімназії **Петро Мечник**.

Помер 9 червня 1953 р. у м. Львові.

8 березня 1890 р. у м. Тернополі народився польський церковний діяч **Свєніуш Базяк**.

Єпископ, доктор теології. Був вікарієм у м. Тернополі, віце-ректором і ректором духовної семінарії в м. Львові.

У 1944 р. виїхав у м. Любачів (Польща). Керував Краківською єпархією.

28 вересня 1958 р. висвятив на єпископа К. Войтилу — майбутнього Папу Івана Павла II.

Помер 15 червня 1962 р. у м. Варшаві (Польща).

10 березня 1910 р. у м. Тернополі, уперше в Україні, надруковано вдруге альманах **«Русалка Дністрова»**. Його підготував до друку Йосип Застирець — викладач Бережанської, а потім Тернопільської гімназій.